

Raziyeh Khodayari
073-425 25 61
raziyeh.khodayari@energiforetagen.se
Lennart Sandebjer
070-550 77 81
lennart.sandebjer@energiforetagen.se

Miljö- och energidepartementet
103 33 STOCKHOLM
E-post: m.registrator@regeringskansliet.se

Dnr M2017/01714/Me

Remissvar, betänkandet Miljötillsyn och sanktioner (SOU 2017:63)

Energiföretagen Sverige samlar och ger röst åt omkring 400 företag som producerar, distribuerar, säljer och lagrar energi. Vårt mål är att utifrån kunskap, en helhetssyn på energisystemet och i samverkan med vår omgivning, utveckla energibranschen – till nytta för alla. Föreningen har givits möjlighet att lämna synpunkter på rubricerat betänkande och redogör i detta remissvar för dessa. Energiföretagen Sverige tackar för möjligheten att få lämna synpunkter.

Övergripande synpunkter

Energiföretagen delar utredningens slutsats på sidan 172: *”Tid, resurser och tillgång till kompetens är grundläggande förutsättningar för att tillsynsmyndigheterna ska kunna genomföra sitt tillsynsuppdrag på ett bra sätt, liksom att myndigheten har en organisation med integritet.”*

Energiföretagen delar utredningens bedömning rörande behovet av förändringar i tillsynssystemet, som redovisas i avsnitt 7.4 (sidorna 173-174).

- *”En tydlighet i vad som är tillsyn och vad som är andra insatser för att antingen möjliggöra tillsyn eller på annat sätt bidra till att miljö kvalitetsmålen nås.*
- *En kunskap hos både tillsynsmyndigheterna och dem som tillsynas om vilka rättigheter och skyldigheter det innebär att utöva tillsyn. Till detta hör kunskap om tillsynens betydelse för demokrativärdena och konkurrensneutralitet.*
- *Behovsbedömningar av vad som behöver tillsynas, både mellan olika tillsynsområden och inom dessa, utifrån ett nationellt perspektiv, men också med ändamålsenliga regionala och lokala anpassningar.*
- *Resurser i form av tid och kompetens som möjliggör en professionellt planerad och genomförd tillsyn och en samsyn på vad det är.*
- *Uppföljningar och utvärderingar av tillsynen som ger möjlighet till ständig förbättring och anpassning till den snabba utveckling som sker inom miljöområdet och i övrigt i samhället. Dessutom en möjlighet att ingripa när missförhållanden upptäcks.*
- *En samverkan mellan berörda myndigheter både vertikalt och horisontellt för att bedriva tillsyn på ett effektivt sätt.”*

Energiföretagen Sveriges medlemmar upplever en stor variation i kompetensen hos berörda tillsynsmyndigheter. Hur tillsynen genomförs och vilka krav som ställs är i stor grad individberoende. Ofta märks en osäkerhet eftersom handläggaren inte har tillräcklig kunskap om branschen, dess verksamhet och tekniken. Det kan resultera i att en anläggning får mindre och ibland inte helt relevanta anmärkningar. Bristande kunskap och osäkerhet kan också leda till krav som knappast leder till faktiska miljöförbättringar.

Energiföretagen Sverige välkomnar insatser för ökad kompetens hos tillsynsmyndigheter. Vi ser fram emot en öppen dialog med myndigheterna hur vi tillsammans kan ta fram förslag på de mest effektiva åtgärderna på lokal-, regional- eller riksnivå.

Utredningen slår fast att det saknas tydliga mål för tillsynsmyndigheternas verksamhet. Vidare uttalas att det är de tillsynsvägledande myndigheterna som har en viktig roll och att det är brister i deras stöd som skapat stora skillnader i hur tillsynen planeras, prioriteras och genomförs av tillsynsmyndigheterna.

Energiföretagen Sverige instämmer med utredningen om ett behov av ökad enhetlighet i tillsynen av anläggningar. Bedömningen ska inte vara beroende av individers eller olika Länsstyrelserns tolkning eller deras förståelse för verksamheten. Med en samsyn och samverkan mellan myndigheter, inom en region och även över hela landet samt kompetenshöjande insatser kan bedömningar göras mer effektiva och enhetliga.

Energiföretagen Sveriges medlemmar rapporterar in stora mängder information i form av miljörapporter som kan användas för att få en bra nationell statistik. Vi är positiva till att informationen ur miljörapporter och tillsyn ska kunna utnyttjas i större grad. Det kan bidra till att öka kunskapen om vår branschs faktiska miljöpåverkan. Det kan också ge oss och myndigheterna större förståelse i vilka sektorer bör man ta åtgärder för att nå samhällets klimat- och miljömål.

Energiföretagen Sverige vill i detta sammanhang peka på synpunkter som våra medlemmar framfört rörande hur tillsynsmyndigheterna hanterar miljörapporter. Medlemmar framför att det ibland kan dröja upp till ett halvår innan en återkoppling sker från tillsynsmyndigheten, vilket försvårar möjligheten att i tid kunna åtgärda eventuella brister i verksamheten. Verksamhetsutövaren får i dessa fall inte det stöd som kan krävas ur ett förvaltningsrättsligt perspektiv.

Detaljerade Synpunkter

”8.4 Vi stärker upp, vi river inte ner”

Energiföretagen Sverige välkomnar utredningens bedömning och förslag. Detta gäller i synnerhet behov av insatser för att stärka och utveckla kompetensen, en utvecklad uppföljning och utvärdering och en utvecklad dialog med näringslivet.

”11.1 Det finns inte anledning att ändra principerna för fördelningen av ansvaret för tillsyn nu”

Energiföretagen stödjer utredningens bedömning att det inte finns anledning att ändra principerna för fördelningen av ansvaret för tillsyn nu.

På sidan 209 uttalar utredningen följande. *”Det finns också skäl att påpeka att en tillståndsprövad verksamhet i vissa avseenden kan vara enklare att tillsyna då det i villkor för verksamheten tydliggjorts vilka krav på försiktighetsmått och skyddsåtgärder som ska uppfyllas. Detta medför att tillsynsmyndigheten inte har att självständigt bedöma om verksamheten bedrivs i enlighet med de allmänna hänsynsreglerna i miljöbalken, utan kan begränsa tillsynen till att kontrollera att de beslutade villkoren för verksamheten följs.”*

Energiföretagen Sverige delar utredningens ovan redovisade uppfattning.

"11.2.1 Det finns otydligheter och gränsdragningsproblem i enskilda fall"

Energiföretagen stödjer utredningens bedömning att *"Genom ett bättre stöd från de tillsynsvägledande myndigheterna bör tillsynsmyndigheterna i högre utsträckning kunna samordna tillsynen och fördela tillsynsansvaret i de fall där flera myndigheter är ansvariga för samma objekt och därmed effektivisera tillsynsarbetet till nytta för både tillsynsmyndigheterna och tillsynsobjekten."*

"12.3 Kraven på samverkan bör tydliggöras"

Energiföretagen stödjer utredningens förslag att syftet med samverkan bör framgå av miljöbalken. Vi delar utredningens slutsats att det finns skäl att tydliggöra för berörda myndigheter varför man ska samverka, dvs att en samverkan syftar till en effektiv och enhetlig tillsyn. Vi vill dock i detta sammanhang påpeka vikten av att myndigheterna håller isär sina olika roller. Exempelvis tillsynsutövning respektive tillståndsprovning måste kunna ske oberoende av varandra. Från ett rättssäkerhetsperspektiv är det viktigt att verksamhetsutövaren kan vända sig till en annan länsstyrelse med sin tillståndsansökan, vilket inte är möjligt idag.

Energiföretagen Sverige noterar vidare en stor variation i kompetensen hos tillsynsmyndigheterna. Vi noterar även en stor variation i tillsynsmyndigheternas bedömningar och vilka krav som ställs på våra medlemmar. Ökat samverkan kan leda till förbättringar i dessa avseenden.

"12.4.1 Naturvårdsverket bör få ett tydligare ansvar för samordning av tillsynen"

Energiföretagen Sverige tillstyrker utredningens förslag att *"Tillsyns- och föreskriftsrådet bör läggas ner samtidigt som Naturvårdsverkets roll som samlande miljömyndighet och övriga tillsynsvägledande myndigheters ansvar att delta i samordningen av miljötillsynen tydliggörs.* Detta mot bakgrund av att det aktuella rådets verksamhet inte bedöms vara effektiv.

"12.4.2 Ansvarsfördelningen mellan de centrala myndigheterna och länsstyrelserna bör förtydligas"

Energiföretagen Sverige välkomnar utredningens förslag att *"Samtliga centrala myndigheter med ansvar för tillsynsvägledning bör ta initiativ till en överenskommelse mellan den centrala myndigheten och länsstyrelserna där myndigheterna tydligt anger hur tillsynsvägledning ska samordnas."* Vi bedömer att detta kan bidra till en bättre samverkan och därmed samordnad tillsynsvägledning.

"12.7 En utvecklad dialog mellan tillsynsmyndigheterna och näringslivet"

Utredningen bedömer att *"Näringslivet kan i hög grad bidra till en mer effektiv och enhetlig tillsyn. Att de inkluderas i samverkan kan också ha betydelse för att säkerställa demokratiaspekter som rättssäkerhet och konkurrensneutralitet tillgodoses."*

Energiföretagen delar utredningens ovanstående bedömning. Vidare skriver utredaren att:

"Vi anser att myndigheterna i högre grad än i dag bör bjuda in organisationer och näringslivet i sina olika samverkansorgan. En samverkan mellan myndigheterna och näringslivet främjar en ömsesidig förståelse för de olika aktörernas roller, utgångspunkter och arbetssätt. En bättre kommunikation kan lösa många problem och öka förutsägbarheten om hur tillsynen bedrivs. Det kan också vara ett sätt att tydliggöra vilka förväntningar myndigheter respektive näringslivet har på varandra."

I detta sammanhang vill vi påpeka att tillsynsmyndigheten bör ha tillräcklig kompetens för att kunna tydliggöra och tolka tillståndskraven och informera verksamhetsutövaren.

"13.1.1 Tydligare krav på kompetens"

Energiföretagen stödjer utredningens förslag *"Det bör införas en bestämmelse i miljötillsynsförordningen som anger att den personal som utför tillsyn ska ha relevant utbildning och erfarenhet för de uppgifter som ska utföras."*

"13.1.2 Det behöver läggas fast vilken kompetens inspektören ska ha"

Energiföretagen stödjer utredningens förslag *"Naturvårdsverket bör få i uppdrag att i samråd med representanter för övriga miljötillsynsmyndigheter och akademien ta fram kriterier för vilken kompetens som behövs inom miljötillsynen. En dialog bör också föras med näringslivet i dessa frågor."*

"13.1.3 En centralt fastställd fort- och vidareutbildning för personal som arbetar med tillsyn enligt miljöbalken"

Energiföretagen stödjer utredningens förslag *"Naturvårdsverket bör i samråd med övriga tillsynsvägledande myndigheter ta fram en plan för fort- och vidareutbildning för personer som arbetar med miljötillsyn. Vilken prioritet, omfattning och inriktning ett sådant arbete ska ha bör kunna tas upp i verksamhetsdialogen mellan Naturvårdsverket och Regeringskansliet eller bestämmas i ett uppdrag till Naturvårdsverket."*

"13.1.4 Att ta tillvara och utveckla kompetens genom samverkan"

Energiföretagen stödjer utredningens bedömning *"Det finns en stor potential beträffande kompetensfrågan i samverkan mellan myndigheterna på både horisontell och vertikal nivå. Utredningens förslag för att öka samverkan bör skapa förutsättningar att i högre grad utnyttja denna potential."*

"14.3 En nationell miljötillsynsstrategi kan bidra till en effektiv miljötillsyn"

Energiföretagen stödjer utredningens förslag *"Naturvårdsverket bör få i uppdrag att, i samråd med berörda tillsynsvägledande myndigheter, ta fram nationella mål för miljötillsynen och en strategi för att uppnå målen (en nationell miljötillsynsstrategi)."*

Samtliga centrala tillsynsvägledande myndigheter bör få i uppdrag att inom sina ansvarsområden ta fram underlag till den nationella miljötillsynsstrategin."

Utredningen slår fast att det saknas tydliga mål för tillsynsmyndigheternas verksamhet. Vidare uttalas att det är de tillsynsvägledande myndigheterna som har en viktig roll och att det är brister i deras stöd som skapat stora skillnader i hur tillsynen planeras, prioriteras och genomförs av tillsynsmyndigheterna. Förslaget är mot denna bakgrund nödvändigt att genomföra.

"14.4 Miljötillsynen bör digitaliseras"

Energiföretagen stödjer utredningens förslag *"Naturvårdsverket bör få i uppdrag att i samråd med berörda myndigheter ta fram mål för digitaliseringen av miljötillsynen och en plan för hur myndigheterna ska nå målen."*

Energiföretagen Sveriges medlemmar rapporterar in stora mängder information i form av miljörapporter som kan användas för att få en bra nationell statistik. Vi är positiva till att informationen ur miljörapporter och tillsyn ska kunna utnyttjas i större grad. Det kan bidra till att öka kunskapen om vår branschs faktiska miljöpåverkan. Det kan också ge oss och myndigheterna större förståelse i vilka sektorer bör man ta åtgärder för att nå samhällets klimat- och miljömål.

Energiföretagen anser att Naturvårdsverket även bör få i uppdrag att lämna förslag om hur digitala lösningar för hur miljötillsynen kan utvecklas. För att möjliggöra en ytterligare effektivisering i samband med ett ökat fokus på digitalisering bör Naturvårdsverket få i

uppdrag att se över de metoder som används i samband med inventeringar och uppföljningar, i syfte att skapa enhetliga metoder. Resultaten från inventeringarna bör kunna hanteras i databaser som Naturvårdsverket ansvarar för. Informationen och kunskapen kan nyttjas för att utveckla utformning av tillstånd och i en förlängning underlätta tillsynen. Idag medför olikheter att det ofta inte går att jämföra en inventering med en annan, vilket i sin tur kan medföra onödigt arbete mer svårbedömda resultat och en minskad effektivitet överlag.

"14.5 Nationella branscheexperter - ett sätt att ge stöd i miljötillsynen"

Energiföretagen delar utredningens bedömning *"Naturvårdsverket och Miljösamverkan Sverige bör samordna sitt arbete med att utveckla ett system med nationella branscheexperter."*

Vi vill framföra vikten av att Naturvårdsverket i det planerade arbetet med att föreslå ett nytt system med bransch- och områdesbevakare på lämpligt sätt samverkar med näringslivet. Vi noterar att det finns ett sådant förslag i SOU 2008:62.

"14.6 Generella principer för hur tillsynen ska genomföras ger förutsättningar för enhetlighet"

Energiföretagen delar utredningens bedömning *"I vissa frågor bör det finnas en tydlig anvisning om hur tillsynen ska genomföras. Sådan anvisning bör gälla generellt inom miljö-tillsynen. Naturvårdsverkets arbete med dessa frågor bör kunna fortsätta inom ramen för det tydligare ansvar för samordningen av miljötillsynen som vi föreslår i kapitel 12."*

"15.1.2 Tydligare krav på hur tillsynen ska planeras och genomföras"

Energiföretagen stödjer utredningens förslag *"Det bör införas en bestämmelse i miljö-tillsynsförordningen som innebär att tillsynen ska utföras med hänsyn till risker för människors hälsa och miljön. En metod bör tas fram för riskbedömningen. Det bör också införas en bestämmelse som ålägger myndigheterna att beskriva hur de har tagit hänsyn till den nationella miljö-tillsynsstrategin."*

"17.2 Länsstyrelsernas uppföljning av kommunernas tillsyn"

Energiföretagen delar utredningens bedömningar *"Det bör framgå av länsstyrelsernas tillsynsvägledningsplan hur de avser att följa upp och utvärdera kommunernas tillsyn. Uppföljningen bör bli mer systematisk och bedömningarna av hur kommunerna genomför sitt tillsynsuppdrag bör bli mer enhetliga."*

"17.3 Det behövs en samlad nationell uppföljning"

Energiföretagen delar utredningens bedömningar *"Naturvårdsverkets arbete med att utveckla en samlad uppföljning och redovisning av tillsynen enligt miljöbalken är angelägen och bör fortsätta i samverkan med övriga centrala myndigheter, länsstyrelser och kommuner."*

Samtliga centrala myndigheter bör också utveckla sitt eget arbete med uppföljning och utvärdering inom respektive ansvarsområde.

En utvecklad och samordnad digitalisering är en viktig förutsättning för en kostnadseffektiv uppföljning.

Resultaten av uppföljningen bör göras tillgängliga som öppna data i så stor utsträckning som möjligt."

Energiföretagen Sveriges medlemmar rapporterar in stora mängder information i form av miljörapporter som kan användas för att få en bra nationell statistik. Vi är positiva till att informationen ur miljörapporter och tillsyn ska kunna utnyttjas i större grad. Det kan bidra till att öka kunskapen om vår branschs faktiska miljöpåverkan. Det kan också ge oss

och myndigheterna större förståelse i vilka sektorer bör man ta åtgärder för att nå samhällets klimat- och miljömål.

"18.2 Finansiering av miljötillsynen"

Utredningen bedömer att: *"Med hänsyn till de kostnader för samhället som skador på människors hälsa och miljön föranleder torde det vara samhällsekonomiskt motiverat att tillföra myndigheterna resurser som möjliggör en effektiv miljötillsyn.*

Principen om att förorenaren betalar bör följas i högre grad än i dag för att finansiera de tillsynskostnader som verksamheter och åtgärder föranleder. Vissa kostnader föranledda av tillsynsverksamheten bör emellertid inte finansieras med avgifter.

Principen om att en avgift ska följas av en motprestation måste respekteras."

Energiföretagen anser tillsynsmyndigheten ska anpassa tillsynen till det faktiska tillsynsbehovet.

"18.4 Kommunernas finansiering och taxor för tillsyn enligt miljöbalken"

Energiföretagen delar utredningens bedömning *"Kommunerna bör se över sina taxor och eftersträva att de utformas för att ge en ökad kostnadstäckning samt ange vad som ligger till grund för taxan. Det bör finnas en tydlig koppling mellan tillsynsbehov, resurser för tillsyn och den tillsyn som genomförs.*

Naturvårdsverket, i samverkan med övriga berörda centrala myndigheter, bör ge kommunerna stöd i hur de kan utforma taxorna mer enhetligt.

Länsstyrelserna bör i sin uppföljning av kommunerna även följa upp deras avgifter för tillsyn."

"18.5.4 Ett miljöledningssystem kan underlätta för verksamhetsutövaren att följa reglerna, men utgör inte i sig en grund för lättnad i tillsynen"

Energiföretagen delar utredningens bedömningar *"Det har inte visats att behoven av tillsynen generellt sett är mindre vid företag som har ett miljöledningssystem. Men det kan vara motiverat i särskilda fall att sätta ned till-synsavgiften.*

Det finns anledning att ensa myndigheternas bedömningar när det gäller vilken betydelse ett miljöledningssystem ska ha för exempelvis tillsynens omfattning, metod och tillsynsavgift."

"20.3 Det bör vidtas åtgärder för att öka medvetenheten om rätten att vara passiv"

Utredningen bedömer att *"Det är angeläget att regeringen tar ett samlat grepp om frågan om hur det ska säkerställas att rätten att vara passiv inte kränks.*

Vad avser miljötillsynen finns skäl att vidta åtgärder för att säkerställa att tillsynsmyndigheter vet hur de ska agera så att inte enskildas rättigheter kränks. Vi förordar att en informationsskyldighet om rätten att vara passiv införs i miljötillsynsförordningen."

Energiföretagen delar utredningens bedömning och vill framhålla att det är fråga om en fundamental rättsprincip.

Stockholm som ovan

Pernilla Winnhed
VD, Energiföretagen